

Amerykanin w Paryżu

Giancarlo Guerrero – dyrygent
NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Samuel Barber (1910–1981)

Adagio z Kwartetu smyczkowego h-moll op. 11 [9']

Aaron Copland (1900–1990)

Billy the Kid – suita [21']

I. *Introduction: The Open Praire*

II. *Street In A Frontier Town*

III. *Card Game At Night*

IV. *Gun Battle*

V. *Celebration After Billy's Capture*

VI. *The Open Praire*

Leonard Bernstein (1918–1990)

Tańce symfoniczne z musicalu West Side Story [21']

I. *Prologue. Allegro moderato*

II. *Somewhere. Adagio*

III. *Scherzo. Vivace e leggiero*

IV. *Mambo. Meno Presto*

V. *Cha-cha. Andantino con grazia*

VI. *Meeting Scene. Meno mosso*

VII. *Cool Fugue. Allegretto*

VIII. *Rumble. Molto allegro*

IX. *Finale. Adagio*

George Gershwin (1898–1937)

Amerykanin w Paryżu – poemat symfoniczny [18']

Giancarlo Guerrero, fot. Łukasz Rajchert

Zapraszamy na wieczór z NFM Filharmonią Wrocławską, która pod batutą Giancarla Guerrero wykona arcydzieła muzyki amerykańskiej XX wieku. Doskonałym zwieńczeniem koncertu będzie kompozycja Georga Gershwina *Amerikanin w Paryżu*.

Koncert rozpocznie sławne *Adagio* Samuela Barbera, czyli druga część napisanego w latach trzydziestych w Rzymie *Kwartetu smyczkowego h-moll* op. 11. Kompozytor całkiem słusznie był dumny ze swojego dzieła, prędko też przygotował wersję tego ogniwa przeznaczoną na orkiestrę smyczkową. Zabrzmiała ona po raz pierwszy w listopadzie 1938 roku pod batutą sławnego włoskiego dyrygenta Arturo Toscaniniego, który poprowadził NBC Symphony Orchestra. Barber wysłał partyturę artyście kilka miesięcy wcześniej, jednak po jakimś czasie otrzymał ją z powrotem bez słowa wyjaśnienia. Kiedy zirytowany i zaniepokojony poprosił o wyjaśnienia, Toscanini odpowiedział, że utwór tak mu się spodobał, że zapamiętał go i partytura nie była mu już potrzebna. Ta melancholijna, pełna patosu i napięcia kompozycja błyskawicznie zdobyła ogromną popularność i doczekała się ogromnej liczby opracowań oraz aranżacji. W 1967 roku Barber przygotował też wersję chóralną, znaną jako *Agnus Dei*.

Skomponowany w 1938 roku balet *Billy the Kid* Aarona Coplanda należy, razem z *Appalachian Spring* i *Rodeo*, do jego „baletów kowbojskich”. Utwór zamówił u kompozytora Lincoln Kirstein, impresario Ballet Caravan Company. Kompozytor wykorzystał tu wiele popularnych piosenek kowbojskich, które w barwny i niebanalny sposób zaaranżował na orkiestrę. Głównym bohaterem baletu jest sławny rewolwerowiec i przestępca, jedna z najbardziej rozpoznawalnych postaci Dzikiego Zachodu, człowiek, o którym krążyło wiele legend i sprzecznych opowieści. W dziele Coplanda znajdziemy niemało efektownych i obrazowych fragmentów – muzyczną wizję rozległej prairii czy strzelaninę, przedstawioną z wydatnym udziałem instrumentów perkusyjnych. Chociaż niektórzy badacze muzyki XX wieku ostentacyjnie lekceważą dzieła Coplanda, określając je mianem „populistycznych”, to dla wielu pokoleń słuchaczy dzieła te stanowią muzyczną egzemplifikację Dzikiego Zachodu, tym ciekawszą, że percypowaną z perspektywy współczesnej instrumentacji.

Jako następne zabrzmią *Tańce symfoniczne* z musicalu *West Side Story* Leonarda Bernsteina. Ten wszechstronny artysta pamiętany jest obecnie głównie jako znakomity dyrygent, wybitny interpretator symfonii Gustava Mahlera czy Ludwiga van Beethovena. Był też świetnym pianistą i uzdolnionym edukatorem, wprowadzającym młodych słuchaczy w świat muzyki klasycznej dzięki programowi *Young People's Concerts*. Jednak Bernsteinowi najbardziej zależało na uznaniu i zapamiętaniu go jako kompozytora. Napisał m.in. trzy symfonie, trzy balety, mszę, dzieła fortepianowe, kameralne, chóralne i muzykę do wielu filmów. W jego obszernej spuściźnie znalazło się także miejsce dla muzyki lżejszego kalibru, napisanej z myślą o teatrach położonych

na Broadwayu. Do najbardziej znanych należy wystawiony po raz pierwszy w 1957 roku musical *West Side Story*, z którego pochodzą te błyskotliwe, świetnie instrumentowane, pełne życia i polotu tańce. Zabrzmiały one po raz pierwszy w 1961 roku pod batutą Lukasa Fossa. W narrację świetnie wplecione są elementy jazzu i latynoskiej muzyki tanecznej (*Cha-Cha* i *Mambo* to udane stylizacje pełnych temperamentu tańców kubańskich), a całość zorkiestrowana została ze znacznym udziałem instrumentarium perkusyjnego.

Wieczór zwińczy napisany i prawykonany w 1928 roku, będący pokłosiem pobytu kompozytora w stolicy Francji, *Amerikanin w Paryżu* Georga Gershwina. Amerykański twórca planował uzupełnić edukację u Maurice'a Ravela, ale autor *Bolera* odmówił przyjęcia go na ucznia, stwierdzając że nie ma sensu aby był on drugorzędny Ravelem skoro jest już pierwszorzędny Gershwinem. Zgodnie z autorskim komentarzem *Amerikanin w Paryżu* przedstawiać ma wrażenia tytułowego bohatera spacerującego ulicami metropolii. Odzywają się tu echa bluesa, symbolizujące tęsknotę za domem, a zmysłowe solówki saksofonów przeplatają się z dźwiękami przetransportowanych przez ocean z myślą o prapremierze klaksonów paryskich taksówek. Lekka, melodyjna i przystępna kompozycja z miejsca podbiła serca publiczności i po dziś dzień cieszy się wielką popularnością. Kompozytor oparł dzieło na melodii zatytułowanej *Very Parisienne*, którą napisał w 1926 roku podczas pierwszego pobytu w Paryżu z myślą o gospodarzach domu, w którym się zatrzymał – Mabel i Robercie Schirmerach. Krytycy przyjęli prawykonanie dzieła z wielkim entuzjazmem, aczkolwiek sam Gershwin narzekał, że dyrygent, Walter Damrosch, poprowadził jego dzieło zbyt wolno. Pierwsze nagranie *Amerikanina w Paryżu* ukazało się na rynku już w 1929 roku. Poprowadził je Nathaniel Shilkret, a Gershwin miał udzielać mu wskazówek interpretacyjnych podczas sesji nagraniowej. Jednak dyrygent poprosił kompozytora, aby dał mu wolną rękę. Gershwin zgodził się i opuścił studio, jednak po kilku minutach okazało się, że na sesji nie zjawił się muzyk, który miał zagrać na czeleście. Zakłopotany Shilkret zapytał kompozytora, czy nie mógłby on wykonać tej partii, a ten po raz wtóry zgodził się i w ten sposób wziął udział w światowej premierze fonograficznej swojego dzieła.

Oskar Łapeta

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

